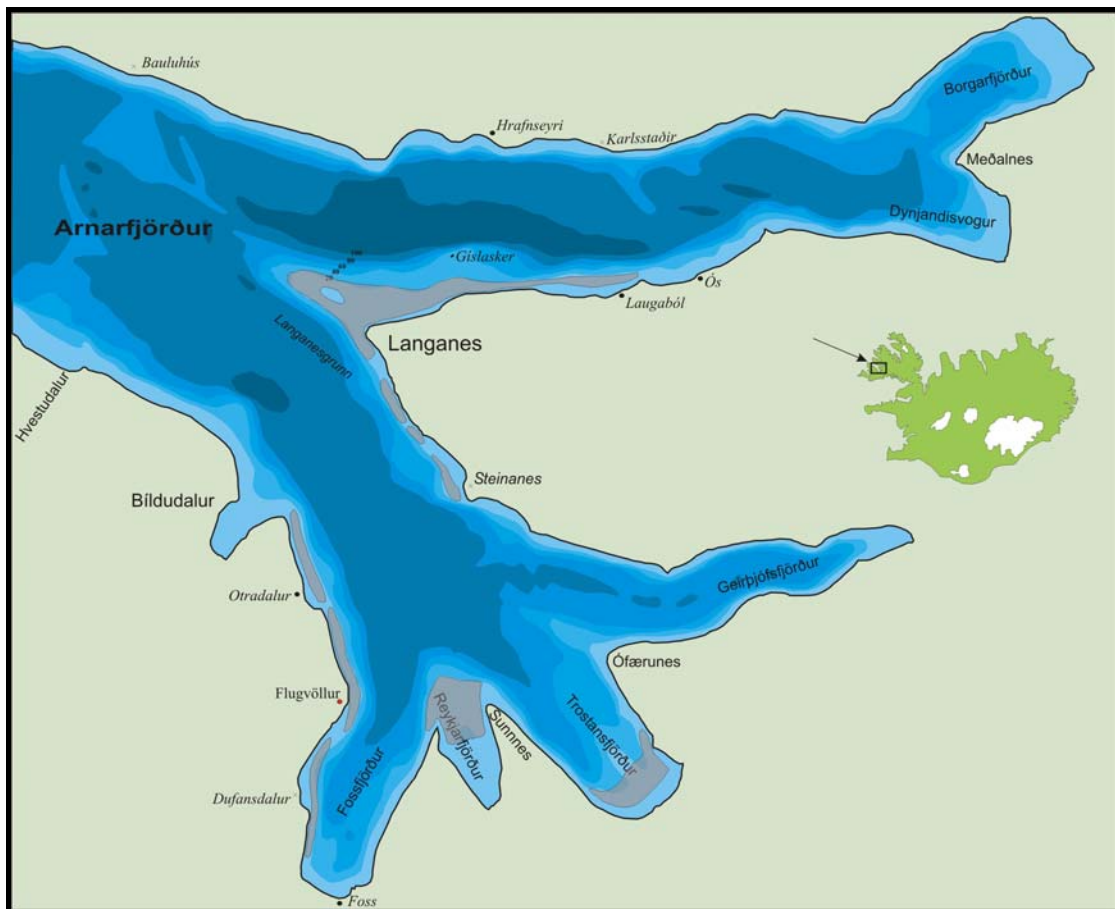

ÍSLENSKA KALKÞÖRUNGAFÉLAGIÐ EHF.

NÁM KALKÞÖRUNGASETS ÚR ARNARFIRÐI

MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM

Jarðfræðistofa Kjartans Thors ehf.

1 HÖNNUN

Október 2002

SAMANTEKT

Tilgangur og markmið

Íslenska kalkþörungafélagið ehf. hefur uppi áform um að hefja kalkþörungavinnslu úr Arnarfirði, á Vestfjörðum. Kalkþörungasetið verður notað sem hráefni við úrvinnslu í verksmiðju sem stendur til að reisa í firðinum. Megintilgangur fyrirhugaðra framkvæmda er að hagnýta auðlind á hafsbotni til hagsældar fyrir samfélag á Vestfjörðum og þjóðina alla.

Matsskylda og leyfisveitingar

Fyrirhugað efnisnám er matsskylt samkvæmt 5. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum, 1. viðauka, lið 2. Sækja þarf um námuleyfi til iðnaðar-ráðuneytis í samræmi við lög nr. 73/1990 um eignarrétt ríkisins að auðlindum hafsbotnsins. Leyfið gildir til ákveðins tíma sem ekki má vera lengri en 30 ár. Fyrirhuguð verksmiðja er ekki matsskyld en er háð starfsleyfi í samræmi við reglugerð nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun.

Kynning og samráð

Tillaga að matsáætlun var samþykkt af Skipulagsstofnun í september 2001. Áður en það varð, lágu drög að tillögu að matsáætlun frammi á bókasöfnum og skrifstofum sveitarfélagsins Vesturbyggðar. Að auki var hægt að nálgast drögin á netinu. Almennur kynningarfundur var haldinn á Bildudal 17. júlí 2001. Leitað var samráðs við Skipulagsstofnun og Hafrannsóknastofnunina við gerð matsskýrslu.

Forsaga

Lengi hefur verið vitað um að á botni Arnarfjarðar væri að finna kalkþörungaset og hafa allnokkrar rannsóknir farið fram vegna þess. Á árunum 1999 til 2002 var kannað hversu fýsilegt væri að vinna kalkþörungaset í Arnarfirði. Rannsóknir voru gerðar á setlögnum árin 2000 og 2001 og var niðurstaðan sú að magn kalkþörungasetts í firðinum er u.þ.b. 21,5 milljón m³.

Framkvæmdalýsing

Mat á umhverfisáhrifum nær til fjögurra svæða í firðinum þ.e. Fossfjarðar, Reykjarfjarðar, Trostansfjarðar og Langanesgrunns. Efnistakan verður framkvæmd með dæluskipi og er búist við að skipið komi tvisvar til þrisvar á ári og dæli setinu upp af botninum, þaðan í efnisgeymslu við fyrirhugaða verksmiðju og að lokum er efnið tekið til úrvinnslu í verksmiðju eftir þörfum. Efnistakan gæti tekið 2-3 vikur hverju sinni. Sótt verður um leyfi til að nema allt að 50.000 t á ári og m.v. 50 ára vinnslu yrði tæplega 10 % þess efnis sem er að finna í firðinum numið. Æskilegt er að fá leyfi til efnistöku á öllum svæðunum til prófunar og samanburðar svæða og til þess að unnt verði að haga efnistöku eftir veðri. Að öðrum kosti er sótt um efnistöku á öllum svæðum nema hvað aðeins yrði unnið á einu svæði í einu.

Staðhættir

Arnarfjörður er einn af syðri fjörðum Vestfjarða og liggur norðan við Patreksfjörð og Tálknafjörð. Fjörðurinn er rúmlega 40 kílómetra langur og

er dæmigerður þröskuldsfjörður. Fyrir mynni fjarðarins er þröskuldur eða grunn þar sem sjávardýpi er einungis um 40 m. Skammt þar fyrir innan er meira en 100 m dýpi.

Umhverfisáhrif

Niðurstöður straumrannsókna gefa til kynna að grugg mun að mestu leyti setjast aftur í efnisgryfjuna en auk þess setjast til í takmörkuðum mæli og tímabundið á kalkþörungasvæðum utan dælustaðanna sjálfra.

Endurnýjun kalkþörungna er mjög hæg. Af þeim sökum er ekki hægt að tala um eiginlega endurnýjun kalkþörungasetts í þeim gryfjum sem unnið yrði úr. Engu að síður mun kalkþörungalag myndast á yfirborði setsins í beinum tengslum við nærliggjandi kalkþörungasvæði.

Spjöll á kalkþörungasvæðunum í Arnarfirði eru ekki umfangsmeiri en svo að vel megi sætta sig við þau.

Niðurstöður botndýrarannsóknar sýna að í innanverðum Arnarfirði er sennilega síendurtekið mynstur mismunandi samfélaga sem minnkar líkurnar á því að við efnisnám verði einhverjum samfélögum, eða dýrategundum, útrýmt á svæðinu. Búast má við að dýralíf á svæðum næst námusvæðum verði fyrir áföllum, en þar sem dæling er ekki stöðug má búast við að mjög svipað dýralíf viðhaldist og styrkist þegar námuvinnslu lýkur.

Gryfjur sem myndast við efnistöku geta orðið djúpar og torveldað veiðiskap sem byggist á drætti veiðarfæris eftir botninum. Grugg sem myndast við efnistöku hefur að öllum líkindum mjög takmörkuð áhrif á fiskveiðar ef til langs tíma er litið.

Tímabundið grugg af völdum efnistöku á ekki að valda neinum vanda í kræklingarækt eða fiskeldi.

Áætlað er að verksmiðjan skapi 11 föst störf á ársgrundvelli og a.m.k. 5 afleidd störf, flest í þjónustugreinum. Á framkvæmdatíma munu þessi störf að líkindum verða mun fleiri eða 15 – 25. Talið er að íbúum sveitarfélagsins muni fjölga á bilinu 35 – 45 manns og myndi sú fjölgun að öllum líkindum að mestu koma fram á Bíldudal.

Verksmiðja sem þessi er að mörgu leyti ígildi stóriðju fyrir nánasta áhrifasvæði sitt.

Niðurstaða og mótvægisáðgerðir

Á heildina litið verða umhverfisáhrif efnistöku úr botni Arnarfjarðar minniháttar.

Eiginlegar mótvægisáðgerðir eru af skornum skammti. Við val á aðferð við efnistöku var þess þó gætt að umhverfisáhrifum væri haldið í lágmarki og var því ákveðið að notast við dælingu í stað þess að rista efninu ofan af undirlaginu.

Með því að velja efnistökuastað í um 200 metra fjarlægð frá kræklingalögnum og fiskeldiskvíum á að vera unnt að forðast að kræklingur verði yfirleitt fyrir gruggi.